DZIENNIK URZĘDOWY MINISTERSTWA FINANSÓW

Warszawa, 22 kwietnia 1963 r. **Nr 5/2/gr** Poz. 4—5

T R E Ś Ć

4.

OKÓLNIK Nr GM 1/63 MINISTRA FINANSÓW z dnia 3 kwietnia 1963 r. w sprawie odpowiedzialności porządkowej za naruszenie dyscypliny budżetowej

W związku z wątpliwościami co do stosowania niektórych przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1960 r. w sprawie kar porządkowych za naruszenie dyscypliny budżetowej (Dz. U. Nr 41, poz. 247) — zwanego w dalszym ciągu „rozporządzeniem", Ministerstwo Finansów wyjaśnia, co następuje:

I. Ogólne zasady odpowiedzialności

1. Przestrzeganie zasad dyscypliny budżetowej jest obowiązkiem służbowym każdego pracownika, który współdziała przy opracowywaniu lub wykonywaniu budżetu. Pracownik winny naruszenia dyscypliny budżetowej przy wykonywaniu budżetu ponosi odpowiedzialność porządkową w przypadkach przewidzianych w rozporządzeniu. Odpowiedzialność ta jest niezależna od odpowiedzialności przewidzianej innymi przepisami z zastrzeżeniem przewidzianym w § 8 ust. 2 rozporządzenia.
2. Pracownik jednostki wykonującej budżet ponosi odpowiedzialność porządkową przewidzianą w rozporządzeniu, jeżeli zachodzą łącznie następujące okoliczności:
   a) naruszono przepis normujący gospodarkę budżetową,
   b) naruszenie to jest następstwem zawinionego działania lub zaniechania określonego pracownika.
3. Przez pracowników rozumieć należy osoby zatrudnione w jednostkach wykonujących budżet na podstawie mianowania lub umowy o pracę, a także osoby pełniące w tych jednostkach funkcje z wyboru, nie wyłączając osób pełniących dane funkcje bezpłatnie. Odpowiedzialności porządkowej nie uchyla rozwiązanie stosunku służbowego lub umowy o pracę albo wygaśnięcie mandatu po spowodowaniu naruszenia dyscypliny budżetowej.

   Odpowiedzialność wygasa w razie przedawnienia orzekania (§ 16 rozporządzenia) a gdy chodzi o wykonanie nałożonej kary — z upływem terminu wskazanego w § 39 ust. 3 rozporządzenia. Odpowiedzialność porządkowa ma charakter ściśle osobisty i nie przechodzi na spadkobierców zmarłego pracownika.
4. Jednostkami wykonującymi budżet są w rozumieniu rozporządzenia wyłącznie jednostki wymienione w § 3 ust. 2 rozporządzenia. Jednostkami tymi są wszystkie jednostki budżetowe wraz z ich gospodarstwami pomocniczymi oraz zakłady budżetowe. Inne państwowe lub niepaństwowe jednostki organizacyjne są jednostkami wykonującymi budżet, jeżeli zgodnie z obowiązującymi przepisami:
   a) ciąży na nich obowiązek pobierania dochodów budżetu Państwa (nie dotyczy to jednak należności określonych w § 4 rozporządzenia) — albo
   b) wykonują czynności w zakresie dysponowania kredytami budżetu Państwa — albo
   c) wykonują czynności w zakresie administrowania funduszami celowymi lub środkami specjalnymi, o których mowa w art. 7, art. 10 ust. 2 pkt. 2 i art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 1 lipca 1958 r. o prawie budżetowym (Dz. U. Nr 45, poz. 221).

   Korzystanie z dotacji budżetowych (art. 12 i 14 ustawy o prawie budżetowym) samo przez się nie powoduje zaliczenia jednostki korzystającej z dotacji do jednostek wykonujących budżet w rozumieniu rozporządzenia. Dlatego też pracownicy dotowanych organizacji społecznych, obowiązani do przestrzegania dyscypliny budżetowej na podstawie § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lipca 1959 r. w sprawie zasad udzielania dotacji budżetowych organizacjom społecznym oraz kontroli wykorzystania tych dotacji (Dz. U. Nr 52, poz. 313), nie podlegają w zasadzie karom porządkowym za naruszenie dyscypliny budżetowej.

   Gdyby jednak w związku z wykonywaniem zleconych zadań budżetowych organizacja społeczna została ustanowiona dysponentem kredytu budżetowego (§ 5 ust. 2 przepisów o rachunkowości budżetowej — Monitor Polski Nr 17 z 1961 r. poz. 87), organizacja taka byłaby jednostką wykonującą budżet w rozumieniu rozporządzenia i w związku z tym pracownicy organizacji za naruszenie dyscypliny budżetowej w zakresie dysponowania kredytem budżetowym podlegaliby odpowiedzialności porządkowej. Wyjaśnienie to stosuje się odpowiednio w przypadku ustanowienia dysponentem kredytów budżetowych innej jednostki organizacyjnej np. przedsiębiorstwa państwowego, organizacji spółdzielczej.
5. W rozumieniu rozporządzenia przepisami normującymi gospodarkę budżetową są przepisy, których przestrzeganie warunkuje zasadność, dopuszczalność lub wysokość dokonywanych wydatków albo pobieranych dochodów danej jednostki wykonującej budżet. Do przepisów tych zalicza się także przepisy § 5 ust. 4 i § 6 rozporządzenia, nakładające obowiązek zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej kierownika jednostki wykonującej budżet lub inne osoby i organy wskazane w tych przepisach.

   Przez przepisy warunkujące zasadność dokonywanych wydatków rozumieć należy przepisy określające konkretne warunki, od spełnienia których zależy dopuszczalność zaciągnięcia zobowiązania połączonego z wydatkiem (np. gdy przyznanie określonego wynagrodzenia dla danego pracownika uzależnione jest od posiadania przewidzianego wykształcenia, stażu). Nie zalicza się do tych przepisów nieokreślonych bliżej w formie konkretnych norm (tj. ogólnie tylko wskazanych) zasad

gospodarności, celowości lub oszczędności przy dokonywaniu wydatków budżetowych. Jeżeli w danym przypadku dokonanie nielegalnego wydatku połączone było z oczywistym naruszeniem zasad gospodarności, celowości lub oszczędności, okoliczność tę należy uwzględnić przy wymiarze kary jako okoliczność obciążającą, przemawiającą za nałożeniem odpowiednio surowej kary.

Do przepisów normujących gospodarkę budżetową zaliczyć należy również przepisy określające zasady prowadzenia księgowości i dokonywania inwentaryzacji, gdyż prawidłowe ustalenie każdorazowego stanu majątkowego jednostki wykonującej budżet, zwłaszcza stanu wykorzystania kredytów, stanowi jeden z elementów oceny, czy dokonanie wydatku (zaciągnięcie zobowiązania) jest możliwe i uzasadnione. Nie stanowi jednak naruszenia dyscypliny budżetowej naruszenie takich przepisów o księgowości i inwentaryzacji, które mają wyłącznie charakter porządkowy (formalny) i nie wpływają na rzetelność (zgodność z prawdą materialną) zapisów. Np. księgowanie wydatków na niewłaściwych kontach, nie ujęcie wszystkich składników majątkowych w inwentarzu stanowić będzie naruszenie dyscypliny budżetowej, nie stanowi natomiast takiego naruszenia niezachowanie chronologii zapisów lub dopuszczenie do zaległości w księgowaniu usunięte przed sporządzeniem kolejnego okresowego sprawozdania. Należy mieć jednak na uwadze, że zaległość w księgowaniu nawet przed sporządzeniem kolejnego sprawozdania może w określonych okolicznościach doprowadzić do naruszenia dyscypliny budżetowej np. do przekroczenia kredytów, gdy decyzję co do dopuszczalności danego wydatku oparto na stanie konta nie ilustrującym aktualnego stanu faktycznego; w takiej sytuacji osoba odpowiedzialna za dopuszczenie do zaległości powinna być uznana za współsprawcę przekroczenia kredytów, jeżeli nie zwróciła uwagi osobie podejmującej decyzję na niezupełność zapisów księgowych.

Niewykonywanie należytej kontroli przestrzegania dyscypliny budżetowej (§ 5 ust. 1 rozporządzenia) nie stanowi samo przez się naruszenia dyscypliny budżetowej podlegającego ukaraniu karą porządkową. Jeżeli jednak w konkretnym przypadku nienależyte wykonywanie kontroli przestrzegania dyscypliny budżetowej umożliwiło lub ułatwiło w sposób istotny dokonanie naruszenia dyscypliny budżetowej (np. dokonanie nielegalnego wydatku), osoba odpowiedzialna za kontrolę przestrzegania dyscypliny budżetowej odpowiadać może jako współsprawca.

W zakresie pobierania dochodów naruszeniem dyscypliny budżetowej jest także dopuszczenie do zwłoki w pobieraniu dochodów, a mianowicie przekroczenie określonych w przepisach terminów, w których dane dochody powinny być ustalone lub ściągnięte, powinno nastąpić wezwanie zobowiązanej osoby do zapłaty, skierowanie do egzekucji itp.

W przypadkach, gdy jednostka wykonująca budżet obowiązana jest zgodnie z przepisami określone kwoty odprowadzić do innej jednostki wykonującej budżet (np. do wydziału finansowego na dochody budżetu centralnego lub budżetu terenowego) i czynności tych nie dokonuje w terminie właściwym, czyn taki stanowi naruszenie przepisów normujących gospodarkę budżetową danej jednostki wykonującej budżet. Nie dotyczy to jednak odprowadzania należności z tytułów wskazanych w § 4 rozporządzenia.

Naruszeniem dyscypliny budżetowej jest także udzielenie pomocy finansowej innym jednostkom wykonującym budżet (np. zwrotnych zasiłków kasowych, pożyczek) w przypadkach nie przewidzianych przez przepisy. Nie stanowi natomiast naruszenia dyscypliny budżetowej w rozumieniu rozporządzenia naruszenie przepisów, które nie wpływają same przez się na zasadność, dopuszczalność lub wysokość wydatków lub dochodów, a tylko przyczyniają się do lepszej organizacji pracy lub kontroli gospodarki, do utrudniania ewentualnych nadużyć, jak np. przepisy zakazujące łączenia funkcji głównego księgowego z funkcją kasjera, przepisy zobowiązujące głównego księgowego do okresowej rewizji kasy, do pobierania od pracowników odpowiedzialnych materialnie za powierzone im mienie odpowiednich deklaracji itp. Należy jednak mieć na uwadze, że np. niepobranie wbrew obowiązkowi deklaracji od pracownika odpowiedzialnego za powierzone mienie może w określonych okolicznościach spowodować niemożność ściągnięcia należności jednostki wykonującej budżet; gdyby więc w konkretnym przypadku takie następstwa powstały, należy pracownika winnego niepobrania deklaracji pociągnąć do odpowiedzialności na podstawie § 11 rozporządzenia.

6. Sprawca naruszenia przepisu normującego gospodarkę budżetową ponosi odpowiedzialność porządkową tylko wtedy, gdy przepis ten obowiązywał w chwili dokonania czynu i gdy:

a) przepis ten był ogłoszony w Dzienniku Ustaw, Monitorze Polskim, Dzienniku Rozkazów Ministerstwa Obrony Narodowej lub Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, przy czym obojętną rzeczą jest, w jakim akcie normatywnym przepis ten zamieszczono (np. w ustawie, dekrecie, rozporządzeniu, uchwale, zarządzeniu, instrukcji, pipismie okólnym, rozkazie itp.), — albo

b) przepis ten nie został ogłoszony w sposób podany pod a) lecz zamieszczony został w uchwale Rządu (Rady Ministrów lub Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów), w zarządzeniu Prezesa Rady Ministrów lub w zarządzeniu Ministra Finansów i podany został do wiadomości i stosowania danego pracownika. Obojętną rzeczą jest w jaki sposób nastąpiło podanie do wiadomości i stosowania treści danego przepisu (np. przez doręczenie odpisu lub wyciągu z uchwały lub zarządzenia, przez wydanie odpowiedniej treści zarządzenia wewnętrznego lub pisma okólnego, przez podanie do wiadomości i stosowania „obiegiem"), byleby zachodziła pewność, że dany pracownik został poinformowany o treści przepisu i obowiązku jego przestrzegania w poruczonym mu zakresie działania.

W treści zawiadomienia kierowanego do organu orzekającego należy zawsze wskazać jaki przepis został naruszony (data i tytuł aktu normatywnego, artykuł, paragraf, ustęp, nazwa organu, w którym akt ten został opublikowany z podaniem numeru i pozycji) z tym, że w przypadkach wymienionych w pkt b) zamiast wskazania miejsca publikacji należy podać, w jaki sposób podano dany przepis do wiadomości i stosowania obwinionego pracownika.

7. Przepisy § 4 rozporządzenia wyłączają stosowanie kar porządkowych do naruszeń dyscypliny budżetowej w zakresie należności stanowiących zobowiązania podatkowe lub równoważnik z tytułu obowiązkowych dostaw oraz należności z tytułu rozliczeń przedsiębiorstw państwowych z budżetem Państwa.

Przez należności stanowiące zobowiązania podatkowe rozumieć należy należności wymienione w art. 36 ust. 1 dekretu o zobowiązaniach podatkowych (Dz. U. Nr 49 z 1950 r. poz. 452 — z późniejszymi zmianami) jak również należności, na które rozciągnięto przepisy tego dekretu na podstawie art. 36 ust. 2 powołanego dekretu

lub na podstawie innych szczególnych przepisów. Należy mieć na uwadze, że na podstawie § 13 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 25 kwietnia 1962 r. (Dz. U. Nr 27, poz. 128) rozciągnięto przepisy dekretu o zobowiązaniach podatkowych na należności z tytułu różnic budżetowych (różnic cen), wpłat z zysku oraz nadwyżek środków obrotowych. W zakresie więc takich należności nie stosuje się kar porządkowych przewidzianych rozporządzeniem, bez względu na to, czy stroną obowiązaną do wpłaty jest przedsiębiorstwo państwowe, organizacja spółdzielcza czy organizacja społeczna.

Przewidziane w § 4 rozporządzenia wyłączenie stosuje się zarówno przy pobieraniu wspomnianych należności przez jednostki wykonujące budżet jak i przy przekazywaniu pobranych należności do budżetu. Nie stosuje się natomiast tego wyłączenia gdy chodzi o zobowiązania (a nie należności) jednostek wykonujących budżet pochodzące z tytułów wskazanych w § 4 rozporządzenia. W szczególności naruszenia dyscypliny budżetowej w jednostce wykonującej budżet przy wypłatach na rzecz przedsiębiorstw państwowych lub na rzecz organizacji spółdzielczych i społecznych z tytułu rozliczeń z budżetem Państwa (np. z tytułu dotacji, ujemnych różnic budżetowych) podlegają sankcjom porządkowym przewidzianym w rozporządzeniu. Należy mieć na uwadze, że naruszenia obowiązujących przepisów w zakresie należności stanowiących zobowiązania podatkowe lub dotyczących rozliczeń z budżetem mogą mieć charakter przestępstw skarbowych przewidzianych w art. 75—105 ustawy karnej skarbowej (Dz. U. Nr 21 z 1960 r. poz. 123). W razie powzięcia wiadomości o takim przestępstwie należy zawiadomić niezwłocznie najbliższy organ finansowy lub Milicję Obywatelską (art. 147 § 1 u. k. s.).

8. Za naruszenie dyscypliny budżetowej odpowiada ten pracownik, który swoim działaniem lub zaniechaniem spowodował naruszenie dyscypliny budżetowej lub doprowadził do takiego naruszenia. Obojętne jest przy tym, czy naruszenie dyscypliny budżetowej jest następstwem bezpośrednim czy pośrednim działania lub zaniechania określonego pracownika.

Jeżeli np. zwierzchnik służbowy wydaje podwładnemu pracownikowi polecenie dokonania czynności sprzecznej z przepisami normującymi gospodarkę budżetową, to w razie wykonania tej czynności ów zwierzchnik powinien być uznany za sprawcę (względnie współsprawcę) naruszenia dyscypliny budżetowej. Podobnie w przypadku, gdy czyn polega na zaniechaniu, a zwierzchnik służbowy wbrew swoim obowiązkom nie dopilnuje, aby określona w przepisach czynność została przez podwładnego pracownika w terminie wykonana. Ilekroć bezpośrednim sprawcą jest pracownik nie będący kierownikiem jednostki, w której naruszenie nastąpiło, należy rozważyć, czy do popełnienia naruszenia nie przyczyniło się w istotnym stopniu zaniedbanie nadzoru ze strony zwierzchników i w razie ustalenia, że do naruszenia nie doszłoby, gdyby nadzór był prawidłowo wykonywany, należy objąć zawiadomieniem także tych zwierzchników, którzy w ramach poruczonego im obowiązku nadzoru mieli realne możliwości zapobieżenia naruszeniu.

W przypadku, gdy kierownik wydaje decyzję sprzeczną z przepisami normującymi gospodarkę budżetową, w zasadzie wszyscy pracownicy, którzy brali udział w merytorycznym opracowaniu projektu takiej decyzji (np. referent, aprobant) albo w kontroli wstępnej co do jej zgodności z przepisami prawnymi (np. główny księgowy, radca prawny) powinni być uznani za współsprawców.

W przypadku, gdy naruszenie dyscypliny budżetowej nastąpiło w wyniku decyzji kolegialnej, za współsprawców uznać także należy wszystkich członków organu kolegialnego, którzy głosowali za taką decyzją.

Należy podkreślić, że zgodnie z §§ 9, 10, 12 i 13 rozporządzenia jednym z warunków nałożenia kary na określonego pracownika jest stwierdzenie, że naruszenie nastąpiło w zakresie działania poruczonego temu pracownikowi, tj. w zakresie czynności, które należały do danego pracownika w jednostce wykonującej budżet. Zakres czynności może wynikać bądź z ustalonego w danej jednostce podziału czynności, bądź z pełnionej przez pracownika funkcji, bądź z konkretnego zlecenia zwierzchnika służbowego. Poruczonym zakresem działania mogą być objęte takie czynności jak przygotowywanie projektów decyzji, kontrola ich prawidłowości, aprobata, wydawanie określonych decyzji, zatwierdzanie dowodów do wypłaty itp.

9. Obok istnienia związku przyczynowego (w rozumieniu podanym w ust. 8) pomiędzy naruszeniem dyscypliny budżetowej a działaniem lub zaniechaniem określonego pracownika, niezbędnym warunkiem nałożenia kary porządkowej na pracownika jest stwierdzenie jego winy umyślnej lub nieumyślnej. W przypadkach określonych w § 3 ust. 1 (zdanie drugie) rozporządzenia odpowiedzialność porządkowa osób wchodzących w skład kolegium lub prezydium rady narodowej ograniczona jest do naruszeń dokonanych umyślnie. W zakresie winy należy posługiwać się posiłkowo kryteriami podanymi w art. 14 kodeksu karnego.

Wina umyślna zachodzi, gdy sprawca naruszenia dyscypliny budżetowej działał świadomie chcąc naruszyć przepisy normujące gospodarkę budżetową (zamiar bezpośredni) albo gdy liczył się z tym, że naruszy te przepisy ale pomimo to z góry się na to zgodził (zamiar ewentualny).

Przykłady:

a) kierownik jednostki budżetowej udziela zamówienia na dostawę prywatnemu przedsiębiorstwu na kwotę ponad 5.000 zł jakkolwiek wie, że zamówienie to może być wykonane przez przedsiębiorstwo uspołecznione i że w tych warunkach udzielenie tego zamówienia prywatnemu przedsiębiorstwu jest sprzeczne z przepisami ustawy o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych;
b) kierownik jednostki wykonującej budżet łącznie z kierownikiem działu kadr angażują nowych pracowników godząc się na to, że limit etatów danej jednostki zostanie przekroczony.

Wina nieumyślna zachodzi, gdy pracownik liczy się z możliwością naruszenia dyscypliny budżetowej, jednak bezzasadnie przypuszcza, że uda mu się uniknąć tego naruszenia (lekkomyślność względnie nieostrożność) albo gdy dopuszcza się naruszenia nieświadomie, jakkolwiek mógł lub powinien był przewidywać, że przez swoje działanie lub zaniechanie spowoduje naruszenie dyscypliny budżetowej (niedbalstwo).

Przykłady:

a) w I kwartale pracownik dokonuje zamówienia w granicach kwot przewidzianych na dany cel w rocznym planie finansowym bez upewnienia się, czy plan ten został zatwierdzony, a jedynie przypuszcza, że z uwagi na upływ dłuższego czasu od złożenia planu jednostce nadrzędnej, zatwierdzenie już nastąpiło; okazało się jednak, że w chwili dokonania zamówienia plan nie był zatwierdzony, a przy zatwierdzaniu plan skorygowano przez skreślenie wydatków na dany cel;

b) pracownik szpitala, do którego obowiązków należy ustalenie i pobranie opłaty szpitalnej, przez niedbalstwo nie ustala wysokości należnej opłaty lub nie podejmuje kroków dla jej ściągnięcia.

Należy podkreślić, że pracownicy niejednokrotnie powodują naruszenie dyscypliny budżetowej na skutek nieznajomości przepisów prawnych normujących gospodarkę budżetową. W takim przypadku nie można przypisać pracownikowi winy umyślnej, natomiast z reguły należy uznać, że zachodzi wina nieumyślna (niedbalstwo), gdyż pracownik, który w poruczonym mu zakresie działania załatwia sprawy związane z gospodarką budżetową lub nadzoruje załatwianie takich spraw, powinien znać przepisy prawne normujące daną dziedzinę i przepisów tych przestrzegać. Dotyczy to zwłaszcza pracownika przygotowującego merytoryczny sposób załatwienia sprawy (referenta) i pracownika bezpośrednio nadzorującego lub kontrolującego przygotowanie sprawy do decyzji. Przy ocenie winy osób na stanowiskach kierowniczych, w przypadku naruszenia dyscypliny budżetowej na skutek nieznajomości przepisów, należy wziąć pod uwagę, że osoby takie — zwłaszcza w dużych jednostkach budżetowych — nie zawsze mają realną możliwość dokładnej znajomości przepisów prawnych normujących działalność wszystkich podległych komórek. Z reguły kierownik jednostki wykonującej budżet w celu upewnienia się o prawidłowości przedłożonej mu do podpisu decyzji poprzestaje na ocenie jej merytorycznej słuszności i na zbadaniu czy projekt decyzji został skontrolowany przez osoby odpowiedzialne za dany dział pracy oraz przez głównego księgowego. W zakresie zatwierdzania dowodów do wypłaty taki tryb postępowania przewidują §§ 81—83 przepisów o rachunkowości budżetowej. Jeżeli kierownik zachował ten tryb postępowania, a z treści projektu decyzji i załączników nie wynika tak rażące naruszenie dyscypliny budżetowej, że kierownik — przy swoim zasobie znajomości przepisów prawnych — powinien był je dostrzec, należy uznać, że kierownik winy nie ponosi.

Analogicznie należy podejść do oceny winy w przypadku, gdy naruszenie dyscypliny budżetowej jest następstwem błędu co do okoliczności faktycznej. Jeżeli pracownik narusza dyscyplinę budżetową na skutek takiego błędu, nie można mu przypisać winy umyślnej, odpowiadać natomiast będzie za naruszenie dyscypliny budżetowej z winy nieumyślnej w razie ustalenia, że błąd był wynikiem jego nieostrożności lub niedbalstwa.

Przykłady:

a) w doręczonym pracownikowi odpisie zatwierdzonego planu finansowego na skutek błędu w przepisywaniu podano limit wydatków na określony cel wyższy od faktycznie zatwierdzonego, o czym pracownik nie wiedział i błędu nie mógł dostrzec, gdyż różnica była stosunkowo niewielka; pracownik udzielił zamówienia w granicach kwoty podanej w odpisie planu przekraczając jednak limit faktycznie zatwierdzony, na co nie zwrócił uwagi główny księgowy, który dysponował oryginałem zatwierdzonego planu; sprawcami naruszenia dyscypliny budżetowej są obie wymienione osoby oraz pracownik, który obowiązany był sprawdzić zgodność odpisu planu z oryginałem z tym jednak, że pracownikowi, który udzielił zamówienia w przekonaniu, że kwota zamówienia mieści się w limicie, nie można w danych warunkach przypisać winy;

b) na skutek błędnego księgowania wydatków na zakup inwentarza nie uwidoczniono w księgowości, że kredyt przewidziany na ten cel, został już wyczerpany i w związku z tym kierownik jednostki udziela zamówienia na zakup dalszych przedmiotów w błędnym przekonaniu, że posiada jeszcze środki na ten cel; winę przypisać należy głównemu księgowemu i pracownikowi prowadzącemu dany dział rachunkowości, gdyż błąd był wynikiem ich niedbalstwa w prowadzeniu wzgl. nadzorowaniu księgowości, natomiast nie można wymagać od kierownika, aby kontrolował osobiście prawidłowość kwalifikacji wydatków, dokonywanej przez dział rachunkowości.

10. Niejednokrotnie pracownicy pociągani do odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny budżetowej zasłaniają się tym, że działali na polecenie zwierzchnika służbowego. Sprawę odpowiedzialności głównego księgowego w takich sytuacjach normuje § 5 ust. 2—4 rozporządzenia. W odniesieniu do innych pracowników należy oceniać sprawę ich winy na analogicznych zasadach. W szczególności należy uznać, że pracownik wykonujący sprzeczne z dyscypliną budżetową polecenie zwierzchnika nie ponosi winy:

a) jeżeli nie wiedział o tym, że zachodzi sprzeczność polecenia z dyscypliną budżetową chyba, że chodzi o takie naruszenie, które pracownik z racji pełnionych funkcji powinien był dostrzec i zwrócić na nie uwagę zwierzchnika, albo

b) jeżeli dostrzegłszy naruszenie zawiadomił o tym niezwłocznie zwierzchnika.

Zachowanie formy pisemnej przy składaniu zwierzchnikowi zastrzeżeń dotyczy tylko głównego księgowego. O ile chodzi o innych pracowników, należy uznać za wystarczające zgłoszenie zastrzeżeń także w formie ustnej, byleby treść takiego oświadczenia była jasna i zrozumiała.

Jednak zawiadomienie zwierzchnika nie zwalnia pracownika od odpowiedzialności za wykonanie polecenia, jeżeli ma świadomość, że wykonanie polecenia stanowiłoby przestępstwo (np. zagarnięcie mienia społecznego albo przestępstwo określone w art. 286 lub 287 KK).

Nie może też zasłaniać się poleceniem przełożonego pracownik, który z własnej inicjatywy opracował projekt decyzji sprzecznej z przepisami normującymi gospodarkę budżetową.

11. Zgodnie z § 15 rozporządzenia nie podlega karze pracownik, który narusza dyscyplinę budżetową w celu uniknięcia szkody interesu publicznego, jeżeli inaczej szkody tej nie można było uniknąć. Przykład: na skutek kradzieży w magazynie żywnościowym szpitala brak środków żywności dla chorych, a kredyty na ten cel zostały już wyczerpane; w tej sytuacji kierownik szpitala decyduje się na dokonanie doraźnych zakupów żywności ze świadomością, że przekracza zaplanowany kredyt, ale winy mu przypisać nie można.

12. Podane w ust. 9—11 wyjaśnienia i przykłady wskazują, że kwestia istnienia związku przyczynowego pomiędzy działaniem lub zaniechaniem określonego pracownika, a naruszeniem dyscypliny budżetowej nie przesądza jeszcze sprawy winy, która wymaga indywidualnego a nie mechanicznego rozstrzygania z uwzględnieniem wszystkich okoliczności.

Ustalenie winy należy do zadań organów orzekających o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny budżetowej. Dotyczy to także ustalenia okoliczności przewidzianych w § 15 rozporządzenia.

13. Określone w § 5 ust. 4 i w § 6 rozporządzenia obowiązki dotyczące zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej powinny być dopełnione niezwłocznie

z uwzględnieniem — gdy chodzi o zawiadomienie organu orzekającego — czasu niezbędnego dla opracowania zawiadomienia w formie przewidzianej w okólniku Ministra Finansów z dnia 16 lipca 1962 r. Nr GM 1/62 (Dz. Urz. Ministerstwa Finansów Nr 6, poz. 13). Osoby obowiązane do składania zawiadomień o naruszeniu dyscypliny budżetowej (§ 5 ust. 4 i § 6 ust. 2 rozporządzenia) powinny złożyć do organu orzekającego zawiadomienie bez względu na to, czy ich zdaniem pracownik będący sprawcą lub współsprawcą naruszenia jest winien, czy zachodzą okoliczności przytoczone w § 15 rozporządzenia itp., mogą jednak swoje stanowisko w tej sprawie wskazać w treści zawiadomienia lub w toku postępowania, w związku z wykonywaniem obowiązków rzecznika dyscyplinarnego.

14. Osoby obowiązane do składania zawiadomień organowi orzekającemu o naruszeniu dyscypliny budżetowej mogą jednak zaniechać złożenia takiego zawiadomienia w następujących przypadkach:
   a) jeżeli w chwili otrzymania wiadomości o naruszeniu dyscypliny budżetowej nastąpiło już przedawnienie przewidziane w § 16 rozporządzenia, albo
   b) jeżeli chodzi o naruszenie określone w § 10 ust. 1 lub ust. 2 rozporządzenia, a przekroczenie kredytu w danym paragrafie klasyfikacji budżetowej jest niższe od 100 zł.

   Zaniechanie złożenia zawiadomienia z przyczyn wskazanych pod lit. b) nie jest jednak dopuszczalne:
   aa) jeżeli sprawca w ciągu ostatnich dwóch lat był już karany za naruszenie dyscypliny budżetowej, albo
   bb) jeżeli jednostka nadrzędna poleciła złożyć zawiadomienie do organu orzekającego.

   Zaniechanie skierowania sprawy do organu orzekającego nie zwalnia kierownika od wyciągnięcia konsekwencji służbowych wobec winnego pracownika, np. przez wytknięcie naruszenia w formie pisemnej lub ustnej.

15 Nie składa się zawiadomień do organu orzekającego w przypadku takich naruszeń dyscypliny budżetowej, które nie są zagrożone karami porządkowymi w rozporządzeniu (np. naruszenia przy opracowywaniu budżetu, naruszenia przepisów nie odpowiadających warunkom przewidzianym w § 2 rozporządzenia, naruszenia w zakresie należności wymienionych w § 4 rozporządzenia).

16. Jeżeli pracownik tym samym czynem narusza jednocześnie kilka różnych przepisów normujących gospodarkę budżetową, podlega jednej karze, z tym, że jednoczesne naruszenie kilku przepisów należy traktować w zasadzie przy wymiarze kary jako okoliczność obciążającą. W razie zbiegu naruszenia zagrożonego wyłącznie karą pieniężną, z naruszeniem zagrożonym alternatywnie karą pieniężną, naganą lub upomnieniem, wymierzenie kary pieniężnej jest obowiązkowe, chyba, że stosownie do § 14 rozporządzenia zamiast tej kary wymierza się karę nagany.

   Przez ten sam czyn rozumieć należy naruszenie spowodowane jednym działaniem lub zaniechaniem i objęte tym samym zamiarem. W razie stwierdzenia, że sprawca dopuścił się kolejno szeregu takich samych naruszeń z tych samych pobudek lub z niedbalstwa, należy te wszystkie naruszenia traktować jak jedno naruszenie ciągłe, wymierzając za nie jedną karę, z tym, że znaczna częstotliwość naruszeń powinna być traktowana przy wymiarze kary jako okoliczność obciążająca. Jeżeli po ujawnieniu naruszenia sprawca dopuszcza się nadal takich samych naruszeń, nowe naruszenia należy traktować jako odrębny czyn, podlegający odrębnemu ukaraniu.

   Przykłady:
   a) pracownik w imieniu jednostki wykonującej budżet zaciąga zobowiązanie przekraczające kwoty przewidziane na dany cel w budżecie i przez to powoduje przekroczenie zaplanowanego kredytu w takim paragrafie klasyfikacji budżetowej, który nie jest objęty przepisami § 10 ust. 2 rozporządzenia; działanie sprawcy należy traktować jako jeden czyn, jakkolwiek naruszono dwa różne przepisy: o zaciąganiu zobowiązań (§ 72 ust. 1 przepisów o rachunkowości budżetowej) i o dokonywaniu wydatków (art. 25 ust. 2 ustawy o prawie budżetowym); sprawca podlega karze na podstawie § 10 ust. 1 rozporządzenia;
   b) kierownik jednostki budżetowej udziela zamówienia na dostawy jednostce gospodarki nieuspołecznionej z naruszeniem przepisów o dostawach, robotach i usługach, przy czym dokonuje wypłaty ceny wyższej od określonej w przepisach o cenach; czyn ten podlega ukaraniu na podstawie §§ 12 i 13 rozporządzenia, z tym, że należy wymierzyć jedną karę pieniężną w granicach przewidzianych w § 17 rozporządzenia;
   c) ustalono, że główny księgowy w okresie od marca do sierpnia 1962 r. na skutek nieznajomości przepisów w 12 przypadkach błędnie wykazał określone wydatki inwestycyjne w § 14 klasyfikacji budżetowej, zamiast w § 15; za czyn ten należy wymierzyć na podstawie § 9 rozporządzenia jedną karę porządkową (naruszenie ciągłe), a nie 12 kar; gdyby po ujawnieniu czynu główny księgowy nadal dopuszczał się takich samych naruszeń, nowe naruszenia traktować należy jako odrębny czyn uzasadniający ponowne ukaranie.

17. Pracownik winny naruszenia dyscypliny budżetowej podlega karze pieniężnej albo karze nagany albo karze upomnienia. W przypadkach naruszeń przewidzianych w § 10 ust. 1 (gdy nie zachodzą okoliczności przytoczone w § 10 ust. 2) oraz naruszeń przewidzianych w §§ 11—13 rozporządzenia, pracownik podlega wyłącznie karze pieniężnej. Nie wymierza się jednak kary pieniężnej w przypadkach nieumyślnego naruszenia dyscypliny budżetowej o mniejszej wadze, jeżeli w ostatnich dwóch latach pracownik nie był ukarany za naruszenie dyscypliny budżetowej (§ 14 rozporządzenia). W ostatnio wymienionych przypadkach za naruszenia przewidziane w § 10 ust. 1 i w §§ 11—13 wymierza się winnemu pracownikowi karę nagany, a za inne naruszenia — karę nagany lub karę upomnienia.

   Przez naruszenia dyscypliny budżetowej o mniejszej wadze, rozumieć należy takie naruszenia, których szkodliwość dla gospodarki budżetowej w konkretnym przypadku jest niewielka, np. gdy naruszenie nie spowodowało żadnej szkody materialnej albo gdy szkoda nie przekraczała 100 zł. Pomimo braku szkody materialnej lub szkody nie wyższej od 100 zł, nie może być uznane za naruszenie o mniejszej wadze przekroczenie kredytów na kwotę ponad 500 zł (w danym paragrafie klasyfikacji budżetowej) albo naruszenie powodujące przekroczenie ustalonych dla danej jednostki wskaźników dyrektywnych Narodowego Planu Gospodarczego na kwotę ponad 500 zł.

   W przypadkach, gdy rozporządzenie przewiduje za dany czyn alternatywnie bądź karę pieniężną, bądź karę nagany bądź karę upomnienia, przy wyborze kary należy mieć na uwadze przede wszystkim stopień winy i szkodliwości danego czynu dla interesu finansowego Państwa. Jeżeli czyn stanowi zarazem przestępstwo, należy stosować z reguły najsurowszą, tj. karę pieniężną. Ilekroć zachodzi zbieg naruszenia dyscypliny budżeto-

wej z przestępstwem, należy nadto dopilnować, aby właściwy organ powołany do ścigania przestępstwa został o tym zawiadomiony (art. 229 § 2 kodeksu postępowania karnego względnie art. 147 § 1 ustawy karnej skarbowej).

II. Poszczególne rodzaje naruszeń dyscypliny budżetowej

1. Przepisy § 10 rozporządzenia dotyczą wyłącznie przekroczeń kredytów budżetowych w poszczególnych rozdziałach i paragrafach klasyfikacji budżetowej. Nie stosuje się przepisów § 10 rozporządzenia, gdy chodzi o przekroczenie zaplanowanych środków na wydatki, dokonane w inny sposób np. w razie przekroczenia poszczególnych pozycji wydatków ustalonych w zatwierdzonych planach finansowych zakładów budżetowych lub środków specjalnych, albo w razie przekroczenia przez gospodarstwo pomocnicze wydatków limitowanych.

   Ostatnio wymienione przekroczenia podlegają sankcjom przewidzianym w § 9 (a nie w § 10) rozporządzenia. Jeżeli plan wydatków danej jednostki wykonującej budżet obok podziału na paragrafy podzielony jest w ramach poszczególnych paragrafów także na pozycje, przekroczenie poszczególnych pozycji bez przekroczenia kredytu w danym paragrafie nie podlega ukaraniu.

2. Na podstawie § 10 rozporządzenia podlega ukaraniu przekroczenie zaplanowanych kredytów także w przypadku, gdy po dokonaniu przekroczenia jednostka wykonująca budżet uzyskała dodatkowe środki pokrywające przekroczenie. W takich przypadkach wystąpienie przed dokonaniem przekroczenia z wnioskiem o dokonanie odpowiedniego uzupełnienia (przeniesienia) kredytów może być uwzględnione przy wymiarze kary jako okoliczność łagodząca. Powyższe wyjaśnienie nie dotyczy sytuacji, gdy na skutek działania w warunkach przewidzianych w § 15 rozporządzenia, sprawca nie podlega karze.

3. Karane na podstawie § 10 rozporządzenia przekroczenie zaplanowanych kredytów w poszczególnych rozdziałach i paragrafach klasyfikacji budżetowej jest z reguły następstwem naruszenia zasady wyrażonej w § 72 ust. 1 przepisów o rachunkowości budżetowej, tj. dopuszczalności zaciągania zobowiązań przez jednostki wykonujące budżet tylko w granicach kwot, przewidzianych na te cele w zatwierdzonych rocznych planach finansowych.

   Jednostka wykonująca budżet nie może odmówić pokrycia zobowiązania w terminie jego płatności jedynie z tej przyczyny, że bądź w chwili powstania zobowiązania bądź w chwili jego płatności nie dysponowała dostatecznymi środkami na pokrycie zobowiązania. Dlatego też w każdym przypadku przekroczenia zaplanowanych kredytów należy przede wszystkim ustalić, kto w danej jednostce wbrew swojemu obowiązkowi dopuścił do powstania zobowiązań nie znajdujących pokrycia w środkach objętych zatwierdzonym planem.

   Osobami tymi będą z reguły osoby uprawnione w danej jednostce do zaciągania zobowiązań w imieniu tej jednostki (np. do zawierania umów z tytułu dostaw, robót i usług, umów o pracę), a także główny księgowy, gdyż na nim ciąży obowiązek dokonania kontroli każdego dokumentu dotyczącego wykonywania budżetu pod względem legalności, rzetelności i prawidłowości. Samo podpisanie decyzji wypłaty powodującej bezpośrednio przekroczenie zaplanowanego kredytu, nie powoduje odpowiedzialności osoby podpisującej za naruszenie dyscypliny budżetowej, jeżeli osoba podpisująca decyzję wypłaty nie spowodowała zaciągnięcia zobowiązania nie mieszczącego się w zaplanowanych kredytach i w chwili podpisania decyzji wypłaty zobowiązanie to było już płatne.

   Przykład: kierownik jednostki zaciągnął zobowiązanie przekraczające zaplanowany kredyt w określonym paragrafie klasyfikacji budżetowej, a główny księgowy podpisał dokument zawierający dane zobowiązanie; przed terminem płatności nastąpiła zmiana w osobie kierownika; nowo powołany kierownik nie poniesie odpowiedzialności za przekroczenie kredytu w następstwie realizacji zobowiązania powstałego przed objęciem przez niego funkcji kierownika, natomiast odpowiedzialność tę poniesie poprzedni kierownik i główny księgowy.

   Nie uchyla w zasadzie odpowiedzialności za przekroczenie kredytu w określonym paragrafie nieprawidłowe zaksięgowanie wydatku (na niewłaściwym paragrafie) stwarzające pozory, że przekroczenie nie nastąpiło. Jednakże w takim przypadku należy wziąć pod uwagę, czy pracownik przekraczający kredyt wiedział o błędnym księgowaniu lub mógł je dostrzec, czy winy nie ponosi wyłącznie prowadzący księgowość lub go bezpośrednio nadzorujący a wreszcie czy niewłaściwe zaksięgowanie nie było w danych warunkach następstwem błędu, który można uznać za usprawiedliwiony (np. gdy przepisy o rachunkowości lub klasyfikacji budżetowej nie zawierają wyraźnej wskazówki co do księgowania danego wydatku).

   Jeżeli mimo zaciągnięcia zobowiązania przekraczającego kredyt zaplanowany nie nastąpiło przekroczenie kredytu, gdyż zobowiązanie zostało uregulowane w roku następnym i w granicach kredytów roku następnego, sprawca odpowiada na podstawie § 9 a nie § 10 rozporządzenia. Jeżeli w omawianej sytuacji jednostka wykonująca budżet zobowiązana była do opłacenia odsetek lub kar za zwłokę, należy okoliczność tę uwzględnić przy wymiarze kary jako okoliczność obciążającą.

4. Jeżeli przekroczenie nastąpiło w tych paragrafach budżetu centralnego, w których dokonywanie zmian należy do uprawnień właściwego ministra (kierownika urzędu centralnego) a nie wymaga zgody Ministra Finansów, sprawca podlega karze pieniężnej, albo karze nagany, albo karze upomnienia, z tym, że w przypadkach przewidzianych w § 14 rozporządzenia stosuje się tylko karę nagany lub upomnienia.

   Paragrafy budżetu centralnego, w zakresie których dokonywanie zmian wymaga zgody Ministra Finansów określają zarządzenia Prezesa Rady Ministrów wydawane na podstawie art. 34 ust. 3 ustawy o prawie budżetowym (np. zarządzenie Nr 12 Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 lutego 1962 r. w sprawie przenoszenia kredytów między paragrafami budżetu centralnego — M. P. Nr 18, poz. 74). Zastrzeżenie zgody Ministra Finansów na dokonanie zmiany może być także przewidziane w ustawie budżetowej lub w innych przepisach szczególnych.

5. Określony w poprzednim ustępie sposób karania stosuje się także w razie przekroczenia kredytów w tych paragrafach budżetu terenowego, w których dokonywanie zmian zostało przekazane na podstawie art. 39 ust. 4 ustawy o prawie budżetowym — wydziałom finansowym prezydiów rad narodowych. Zgodnie z art. 39 ust. 4 ustawy o prawie budżetowym prezydia rad narodowych mogą upoważnić wydziały finansowe do dokonywania przeniesień między paragrafami. Ilekroć zatem chodzi o przekroczenie kredytu w paragrafie budżetu terenowego, należy ustalić, czy właściwe prezydium rady narodowej podjęło uchwałę o przekazaniu wydziałowi finansowemu uprawnień do dokonywania zmian w zakresie danego paragrafu, od tego ustalenia

będzie bowiem zależało, czy sprawca podlegać będzie karom przewidzianym w § 10 ust. 1 czy w § 10 ust. 2 rozporządzenia.

6. Na podstawie § 11 rozporządzenia karze pieniężnej podlega pracownik, który przez nienależyte wykonywanie swoich obowiązków lub przekroczenie uprawnień spowodował:
   a) ustalenie lub ściąganie należności państwowych poniżej sumy wynikającej z prawidłowego obliczenia tych należności — albo
   b) nieprawidłowe umorzenie lub odpisanie należności państwowych.

Przez należności państwowe rozumieć należy wszelkie należności pieniężne i niepieniężne przysługujące jednostkom wykonującym budżet bez względu na to, czy dłużnikiem jest jednostka gospodarki uspołecznionej, czy jednostka gospodarki nieuspołecznionej (np. osoba fizyczna) i czy należność ma charakter publicznoprawny czy cywilno-prawny. Nie podlega jednak ukaraniu na podstawie rozporządzenia nieprawidłowe ustalanie, ściąganie, umarzanie lub odprowadzanie należności wymienionych w § 4 rozporządzenia.

Spowodowanie ustalenia należności państwowej w zaniżonej kwocie zachodzić może zarówno w przypadku, gdy jednostka wykonująca budżet zgodnie z przepisami ustala w trybie administracyjnym wysokość tej należności (np. opłaty szpitalne, odszkodowanie za wywłaszczenie nieruchomości), jak i wtedy, gdy ustalenie wysokości należności następuje w postępowaniu sądowym lub arbitrażowym, a jednostka wykonująca budżet dochodzi w pozwie należnej jej kwoty w wysokości niższej od wynikającej z prawidłowego obliczenia.

Na podstawie § 11 rozporządzenia podlega karze także pracownik, który wbrew swoim obowiązkom dopuścił do przedawnienia lub prekluzji należności państwowej np. przez całkowite zaniechanie jej ustalenia lub jej ściągnięcia we właściwym terminie. Zaniedbania polegające na nieterminowym ustalaniu lub ściąganiu należności nie powodujące wygaśnięcia należności lub jej odpisania — podlegają ukaraniu na podstawie § 9 rozporządzenia.

Nieprawidłowe umorzenie należności państwowej podlega karze przewidzianej w § 11 rozporządzenia, jeżeli wydano decyzję o umorzeniu mimo braku podstaw prawnych i faktycznych do umorzenia lub z przekroczeniem kompetencji do wydawania decyzji w takich sprawach (np. bez zachowania warunków przewidzianych w § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 maja 1956 r. — Dz. U. Nr 17, poz. 93, albo z przekroczeniem kwot wskazanych w § 5 ust. 1, § 6 ust. 1, § 13 i 14 tego rozporządzenia).

Nieprawidłowe udzielenie ulg w zapłacie należności państwowych np. przez odroczenie lub rozłożenie na raty na okresy lub kwoty większe niż dopuszczalne w powołanym rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 16.V.1956 r. — podlega karze na podstawie § 9 rozporządzenia z dnia 28.VII.1960 r.

Nieprawidłowe odpisanie należności państwowej podlega karze przewidzianej w § 11 rozporządzenia w razie odpisania należności wbrew zasadom przewidzianym w przepisach o rachunkowości budżetowej (np. bezzasadne uznanie niedoboru zawinionego za niedobór niezawiniony i jego odpisanie), lub w razie wydania decyzji o odpisaniu przez osobę do tego nieuprawnioną (por. § 59 ust. 4 i 5 i § 62 ust. 2 przepisów o rachunkowości budżetowej).

Spowodowanie niedoboru podlega karze na podstawie § 9 a nie § 11 rozporządzenia.

7. Na podstawie § 12 rozporządzenia karze pieniężnej podlega pracownik, który w poruczonym mu zakresie działania udziela z naruszeniem obowiązujących przepisów zamówienia na dostawy, roboty i usługi jednostkom gospodarki nieuspołecznionej. Naruszenie przepisów o udzielaniu zamówień jednostkom gospodarki uspołecznionej podlega ukaraniu na podstawie § 9 rozporządzenia. Należy jednak mieć na uwadze, że zgodnie z art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1957 r. o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych (Dz. U. Nr 3, z 1958 r., poz. 7) udzielanie zamówień rzemieślniczym spółdzielniom utworzonym dla celów zaopatrzenia i zbytu oraz państwowym i spółdzielczym sklepom komisowym następuje na zasadach przewidzianych dla jednostek gospodarki nieuspołecznionej, w związku z czym naruszenia przepisów przy udzielaniu zamówień takim jednostkom należy kwalifikować jako naruszenia z § 12 rozporządzenia.

Na podstawie § 12 rozporządzenia podlega karze także udzielanie zamówień pracownikom własnym lub pracownikom jednostek nadrzędnych bez zachowania warunków przewidzianych w obowiązujących przepisach (np. z naruszeniem przepisów art. 7 ustawy o dostawach, robotach i usługach—Dz. U. Nr 3 z 1958 r. poz. 7).

Naruszenie przepisów przy udzielaniu zamówień może dotyczyć zarówno czynności poprzedzających zawarcie umowy (np. zebranie i porównanie ofert, ustalenie, że zamówienie przekraczające określone limity nie może być wykonane przez jednostki gospodarki uspołecznionej, przeprowadzenie przetargu, gdy jest on obowiązkowy, poddanie zamówienia kontroli społecznej), jak i samego zawarcia umowy oraz czynności wykonywanych przy realizacji umów (np. sprawdzenie zgodności wykonanego świadczenia z treścią umowy).

Jeżeli naruszono przepisy określające tryb postępowania przed zawarciem umowy, ale do zawarcia umowy nie doszło, nie ma podstaw do stosowania kar porządkowych.

Niezamieszczenie w umowie niektórych danych przewidzianych w § 25 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13.I.1958 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz jednostek państwowych (Dz. U. Nr 6, poz. 17 — z późniejszymi zmianami) nie uzasadnia samo przez się nałożenia kary porządkowej, gdyż w takim przypadku przyjąć należy, że przepisy wymienionego rozporządzenia, mimo luk w umowie, obowiązują strony.

Wypłacenie ceny wyższej od ustalonej zgodnie z przepisami podlega karze na podstawie § 13 a nie 12 rozporządzenia. Zaniechanie dochodzenia kar umownych podlega ukaraniu na podstawie § 11 rozporządzenia.

8. Na podstawie § 13 rozporządzenia podlega karze pieniężnej pracownik, który przekracza zakaz dokonywania określonych wydatków lub przekracza dopuszczalną ich wysokość.

Zakaz dokonywania określonych wydatków oznacza, że jednostkom wykonującym budżet lub niektórym kategoriom takich jednostek nie wolno w ogóle dokonywać określonych wydatków bez względu na ich wysokość. Zakaz ten może być w przepisach prawnych sformułowany bezpośrednio lub pośrednio np. przez uzależnienie dopuszczalności dokonywania określonych wydatków od spełnienia pewnych warunków. Za objęte zakazem uważać należy także pokrywanie zobowiązań nieważnych lub wygasłych (np. na skutek prekluzji).

Przekroczenie dopuszczalnej wysokości wydatków zachodzi, gdy w zasadzie jednostka wykonująca budżet może dokonywać wydatków na dany cel ale nie przestrzega przepisów normujących maksymalną wysokość takich wydatków.

Nie podpada jednak pod przepis § 13 rozporządzenia dokonanie określonych wydatków w wysokości wyższej od przewidzianej planem finansowym (budżetem), gdyż takie przekroczenia podpadają pod przepis § 10 rozporządzenia (przekroczenie kredytów w poszczególnych paragrafach lub rozdziałach klasyfikacji budżetowej) lub pod przepis § 9 rozporządzenia (przekroczenia planu wydatków w zakładach budżetowych, gospodarstwach pomocniczych, środkach specjalnych). Przekroczenie dopuszczalnej wysokości określonych wydatków (§ 13) może — ale nie musi — pozostawać w zbiegu z przekroczeniem planu finansowego (budżetu), np. gdy przekroczenie stawek indywidualnych wynagrodzeń powoduje zarazem przekroczenie zaplanowanych wydatków na płace. Istnienie takiego zbiegu powinno w zasadzie zawsze uzasadniać wymierzenie odpowiednio surowej kary. Pod przepis § 13 rozporządzenia podpadają przykładowo takie naruszenia, jak wypłacanie nielegalnych dodatków do płac, wypłacanie wynagrodzeń za udział w komisjach, gdy prace w danej komisji nie zostały uznane zgodnie z przepisami za płatne, opłacanie prac w rzeczywistości nie wykonanych (gdy obowiązek zapłaty wynagrodzenia nie wynika z przepisów prawnych), nielegalne udzielanie zaliczek, opłacanie pracowników zatrudnionych faktycznie w innych jednostkach, wypłacanie diet bez podstawy prawnej, przyznawanie nieodpłatnego umundurowania osobom, którym prawo to nie przysługuje itp.

Pod przepis § 13 podpadają również takie naruszenia jak przekazywanie kredytów na ujemne różnice budżetowe lub na dotacje przedmiotowe w niewłaściwej wysokości lub w odniesieniu do innych artykułów niż właściwe, nieprzestrzeganie przepisów normujących maksymalną wysokość stawek wynagrodzenia, zwracanie kosztów przejazdów służbowych w kwotach wyższych od ustalonych przepisami, przekraczanie ustalonych zgodnie z przepisami cen przy zapłacie należności za dostawy, roboty i usługi itp.

9. Na podstawie § 9 rozporządzenia podlegają karom pieniężnym, karom nagany lub upomnienia pracownicy, którzy naruszają dyscyplinę budżetową w sposób inny niż określony w §§ 10 — 13 rozporządzenia.
Do naruszeń takich należą przykładowo:

1) zaciąganie zobowiązań nie znajdujących pokrycia w zatwierdzonym planie finansowym,
2) przekraczanie wydatków ustalonych w zatwierdzonych planach finansowych zakładów budżetowych lub środków specjalnych albo przekraczanie wydatków limitowanych w gospodarstwach pomocniczych (np. na płace, na inwestycje); przekroczenie takich wydatków podlega karze porządkowej także w razie pokrycia kwoty przekroczenia z dochodów uzyskanych powyżej planu,
3) dokonywanie wypłat przekraczających otwarte kredyty na dany cel,
4) nielegalne wykorzystywanie pobieranych dochodów bezpośrednio na pokrycie wydatków lub nieodprowadzanie pobranych dochodów na właściwe rachunki,
5) dokonywanie wypłat bez udokumentowania ich odpowiednimi dowodami (jeżeli czyn nie podpada pod § 13 rozporządzenia),
6) niewłaściwe księgowanie wydatków,
7) pominięcie w spisie inwentarza niektórych składników majątkowych podlegających inwentaryzacji lub wykazanie ich ilości lub wartości w sposób niezgodny z rzeczywistym stanem,
8) spowodowanie niedoborów kasowych lub niedoborów w środkach rzeczowych zarówno w sposób bezpośredni (np. przez zagarnięcie) lub w sposób pośredni (np. przez dopuszczenie do niedoboru na skutek braku nadzoru),
9) przekazywanie mienia bez sporządzania protokółów przyjęcia i odbioru,
10) udzielanie zamówień jednostkom gospodarki uspołecznionej z naruszeniem obowiązujących przepisów,
11) nieterminowe ściąganie należności państwowych,
12) nieterminowe regulowanie zobowiązań, jeżeli obciąża to jednostkę wykonującą budżet odsetkami lub karami za zwłokę,
13) nierozliczanie w terminie właściwym zaliczek udzielonych na koszty podróży służbowej lub na inne cele,
14) niezawiadomienie kierownika jednostki wykonującej budżet o naruszeniu dyscypliny budżetowej przez osobę zatrudnioną w tej jednostce pomimo świadomości, że naruszenie nastąpiło,
15) niezłożenie zawiadomienia do organu orzekającego o naruszeniu dyscypliny budżetowej w przypadkach, gdy złożenie takiego zawiadomienia było obowiązkowe.

w/z MINISTER FINANSÓW
J. Kole

5.

OKÓLNIK Nr GM 2/63 MINISTRA FINANSÓW

z dnia 4 kwietnia 1963 r.

w sprawie likwidacji przedmiotów, które przeszły na własność Państwa z tytułu przepadku, zapisu, darowizny itp., jeżeli nie nadają się one ani do sprzedaży ani do nieodpłatnego przekazania

W związku z zapytaniami niektórych wydziałów finansowych w jaki sposób należy likwidować przedmioty, które przeszły na własność Państwa z jakiegokolwiek tytułu (przepadek, zapis, darowizna itp.), jeżeli nie nadają się one ani do sprzedaży ani do nieodpłatnego przekazania właściwym instytucjom czy przedsiębiorstwom, Ministerstwo Finansów wyjaśnia, co następuje:

Przedmioty, które przeszły na własność Państwa z tytułu przepadku, zapisu, darowizny, jako majątek bezdziedziczny itp. likwidowane są w sposób podany w rozdziałach 9 i 10 instrukcji dla wydziałów finansowych z dnia 16 lutego 1962 roku w sprawie wykonywania przez skarbowe urzędy komornicze majątkowej represji karnej (przekazanie odpłatne, nieodpłatne, sprzedaż komisowa, sprzedaż z licytacji).

Zdarzyć się mogą jednak przypadki, że przedmioty te nie będą mogły być zlikwidowane w sposób wskazany w tej instrukcji z uwagi na brak nabywców w trybie odpłatnym wśród państwowych lub spółdzielczych jednostek gospodarczych czy na skutek odmowy przejęcia w trybie nieodpłatnym przez właściwy wydział zdrowia i opieki społecznej lub przez wskazaną przez ten wydział organizację charytatywną. Przechowywanie w składnicach takich przedmiotów jest nie wskazane. Dlatego też rzeczy,na nabycie których organ finansowy nie mógł znaleźć nabywcy w drodze odpłatnej czy nieodpłatnej, to jest które nie nadają się ani do sprzedaży ani też do nieodpłatnego przekazania właściwym instytucjom lub przedsiębiorstwom, należy zniszczyć komisyjnie.

Komisja winna składać się z 3-ch osób. Przewodniczącym komisji powinien być wyznaczony przez kierownika wydziału finansowego szczebla powiatowego pracownik tego wydziału. W skład komisji wchodzi przedstawiciel wydziału handlu prezydium rady narodowej szczebla powiatowego oraz przedstawiciel jednostki gospodarki uspołecznionej właściwej ze względu na rodzaj przedmiotów. Ko-

misja w razie potrzeby może zasięgać opinii rzeczoznawcy, zwłaszcza, gdy ilość tego samego rodzaju przedmiotów przeznaczonych przez organ finansowy do zniszczenia jest znaczna lub ich pierwotna wartość (wartość tego rodzaju rzeczy nowych) wynosiła więcej aniżeli 500 zł.

Protokół komisji kwalifikującej rzeczy do niszczenia wymaga zatwierdzenia przez kierownika wydziału finansowego lub jego zastępcę. W obecności tej komisji odbywa się niszczenie przedmiotów. Może ono nastąpić dopiero po zatwierdzeniu protokółu kwalifikującego rzeczy do zniszczenia przez kierownika wydziału finansowego albo jego zastępcę. W protokóle zniszczenia należy podać datę zniszczenia, osoby biorące udział w niszczeniu przedmiotów, jakie przedmioty, w jakiej ilości oraz z jakich powodów zostały zniszczone, sposób zniszczenia oraz pozycję księgi magazynowej zniszczonego przedmiotu. Protokół kwalifikujący rzeczy do zniszczenia po jego zatwierdzeniu łącznie z protokółem zniszczenia stanowi dowód rozchodowy do księgi magazynowej.

Protokóły powinny być zgrupowane w jednym zbiorze i numerowane w każdym roku od numeru 1. Protokół kwalifikujący rzeczy do niszczenia oraz protokół niszczenia należy sporządzać według wzoru stanowiącego załącznik do okólnika.

MINISTER
J. Albrecht

Załącznik do okólnika Nr GM 2/63
z dnia 4 kwietnia 1963 r.

stempel organu finansowego

PROTOKÓŁ Nr ....
kwalifikowania do zniszczenia i zniszczenia ruchomości

I. W dniu .... 196..... r. komisja kwalifikująca w składzie:

Przewodniczący: ....
(imię, nazwisko i stanowisko służbowe pracownika organu finansowego)

Członkowie: 1. — ....
(imię, nazwisko i stanowisko służbowe przedstawiciela Wydziału Handlu Prez. P. (M.) R. N.)

2. — ....
(imię, nazwisko i stanowisko służbowe przedstawiciela właściwej branżowej jednostki gospodarki uspo-
....
łecznionej ze wskazaniem tej jednostki)

przy udziale rzeczoznawcy ....
(imię, nazwisko oraz miejsce pracy rzeczoznawcy)

po przeprowadzeniu oględzin, wnosi o zniszczenie następujących ruchomości:

1) ....
określenie ruchomości, nr poz. repertorium — rejestru spraw majątkowych, księgi magazynowej, uzasadnienie wniosku o zni-
....
szczenie (ilość, rodzaj, gatunek ruchomości, cechy szczególne, stopień zużycia, rodzaj uszkodzeń, cena nowych przedmiotów
....
tego samego rodzaju — gatunku)

2) ....
....

3) ....
....

4) ....
....

Podpisy członków komisji:

1) .... 3) ....

2) .... 4) ....
podpis rzeczoznawcy

II. Wniosek komisji kwalifikującej do zniszczenia ruchomości wymienionych w części I niniejszego protokółu — zatwierdzam.

....
podpis kierownika (z-cy) organu finansowego

....
data

III. W dniu .... 196 r. w obecności członków komisji kwalifikującej ....

....
(imiona, nazwiska i stanowiska służbowe członków komisji)

przy udziale ....
(imiona, nazwiska i stanowiska służbowe osób obecnych przy niszczeniu)

dokonano zniszczenia ruchomości wymienionych w części I niniejszego protokółu:

ad 1 — przez ....
(wskazać sposób zniszczenia)

ad 2 — przez ....

ad 3 — przez ....

ad 4 — przez ....

Podpisy członków komisji i osób biorących udział przy zniszczeniu:

1) ....

2) ....

3) ....

4) ....

5) ....

6) ....

KOMUNIKAT

Ministerstwo Finansów zwraca uwagę, że do Dziennika Urzędowego z 1963 r. Nr 3/1/gr załączone zostało sprostowanie błędów w tabelach potrąceń podatku od wynagrodzeń, stanowiących załącznik do okólnika Nr PO 1/63 z dnia 21 marca 1963 r. w sprawie tabel potrąceń podatku od wynagrodzeń.

Sprostowanie to wiąże się z treścią obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 marca 1963 r. o sprostowaniu błędu w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 20 marca 1963 r. zmieniającym rozporządzenie z dnia 25 września 1956 r. w sprawie obniżenia skali w podatku od wynagrodzeń dla niektórych grup podatników oraz zwolnienia niektórych grup podatników w podatku od wynagrodzeń (Dz. U. Nr 15, poz. 83).

DYREKTOR DEPARTAMENTU
J. Gabjan

Redakcja i Administracja Dziennika Urzędowego Ministerstwa Finansów, Warszawa, ul. Świętokrzyska 10/12

OPŁATA POCZTOWA ZRYCZAŁTOWANA

Prenumerata wynosi: rocznie — zł 40; półrocznie — zł 22.

Należność za prenumeratę należy wpłacać na r-k Ministerstwa Finansów — Zarząd Centralny Nr 1529-91/1-650, cz. 5/1, dz. 7, rozdz. 3 w V-tym Oddziale Miejskim NBP w Warszawie.

Otrzymana wpłata traktowana będzie jako zamówienie.

Należy zaniechać wysyłania zamówień i zawiadomień o dokonaniu wpłat. Rachunki wystawiane nie będą.

Reklamacje z powodu nieotrzymania poszczególnych numerów wnosić należy do Administracji w terminie do 15 dni po otrzymaniu następnego numeru.

ODBIORCA

PWPW-89254-63. 32.000. L-72.